

97. Genbehandling af budgetstrategi efter vedtagelse af udligningsreform

Sagsbehandler Annette Wendt

Sagsnr 00.30.10-S00-3-19

RESUMÉ

Politisk behandling

Økonomiudvalget (godkender), 18.05.2020

Byrådet (til efterretning), 26.05.2020

Økonomiudvalget godkendte den 20. april budgetstrategi for budgetlægningen af 2021-24. Økonomiudvalget besluttede samtidigt, at genbehandle budgetstrategien når udligningsreformen blev vedtaget, hvilket den blev den 5. maj.

Der fremlægges forskellige forslag til hvordan budgetprocessen kan tilrettes den forbedrede økonomiske situation.

INDSTILLING

Administrationen indstiller at, Økonomiudvalget beslutter

1. om enkelte udvalgsrammer skal forhøjes med udgangspunkt i nuværende budgetudfordringer jf. budgetopfølgning og udvalgenes budgetsager
2. hvordan budgetudfordringer på de sårbare områder skal håndteres i 2020, såfremt udvalgsrammerne forhøjes i 2021
3. at såfremt udvalgsrammer forhøjes indgår fremtidige forøgede refusionsindtægter afledt af ændringerne i udligningsreformen i en bufferpulje under Økonomiudvalget
4. om der i forbindelse med budget 2021 skal iværksættes en udvalgsrunde, hvor alle udvalg kan beskrive ønsker til prioritering på budgetseminaret, herunder eventuelle rammer, som ønsker må fremsættes indenfor
5. at forhøje Børne- og Skoleudvalgets ramme med finanslovsmidlerne til indfasning af minimumsnormering og bedre undervisning. Rammerne forhøjes med de konkrete beløb der udmeldes fra staten

SAGSFREMSTILLING

Den godkendte budgetstrategi fra 20. april stiller krav til udvalgene om, at de fastlægger et driftsbudget indenfor uændret ramme - dog korrigeret med demografi og tekniske korrektioner. Det betyder, at hvis et udvalg har budgetproblemer skal de beslutte besparelser.

Med vedtagelse af udligningsreformen er budgetbalancen i Næstved forbedret. Nedenstående tabel viser den forventede budgetbalance efter udligningsreform. Balancen kan stadig ændres i både op- og nedadgående retning. De udmeldte beløb for udligningsreform er på sidste års data og skal opdateres med aktuelle data for fx. antal førtidspensionister mv. som indgår i udligningsordningen. Der skal også foretages en ny vurdering af borgernes indkomst og dermed hvad der kommer ind i kommuneskat og der er heller ikke indgået økonomiaftale. Den præcise balance kendes først til august.

Forventet balance:

mio.kr.; -= overskud	2021	2022	2023	2024
----------------------	------	------	------	------

Underskud fra sidste års budget 1)	7+(110)	59	140	ca.150
Anlægsreduktion ifht. økonomisk politik			-30	-30
Forventet dækning af demografi fra stagen (eksempel 1 mia. kr. årligt til demografi)	-14	-28	-42	-56
Balance før udligningsreform	-7+(110)	31	68	64
Øget udligningsbeløb	-60,5	-110,5	-110,5	-110,5
Finansieringstilskud	-7	-9	-11	-11
Engangsbeløb fejl i udlændinges uddannelsesnivea	(-38)	(-38)		
Forventet balance efter udligningsreform	-74,5+(72)	-88,5+(-38)	-53,5	-57,5
Balanceændring udover ovenstående men som modsvares af merudgifter				
Fremrykket anlæg til 2020 pga. Coronakrisen	-19	-11		

1) Der er 7 mio.kr. i underskud på det ordinære budget og derudover et underskud på 110 mio. kr. pga. tilbagekøb af 3 bygninger i Birkebjergparken.

På trods af store gevinster på udligningsreformen er overskuddet på balancen væsentligt mindre. Det skyldes, at udgangspunktet var et underskud på ca. 70 mio. kr. årligt, som nu ikke skal findes ved besparelser. Overskuddet der eventuelt kan besluttes anvendt til budgetforhøjelser ligger på mellem 50 og 90 mio. kr. i de 4 budgetår.

Næstved Kommune kan beslutte, hvordan de tildelte udligningsmidler skal anvendes, men hvis de kommuner der har fået en gevinst ud af udligningsreformen forøger drifts- eller anlægsudgifterne og hvis de kommuner der har tab på udligningsreformen ikke reducerer deres drifts- og anlægsudgifter tilsvarende vil kommunerne samlet have en udfordring med overholdelse af service- og anlægsrammen, medmindre KL og regeringen i økonomiforhandlingerne vælger at hæve rammerne. Hvis kommunerne overskrider servicerammen vil kommunerne blive trukket i bloktilskuddet for et beløb svarende til overskridelsen dog max. 3 mia. kr. Næstveds andel af 3 mia. kr. er ca. 43 mio. kr. På anlæg har der været sanktion på op til 1 mia. kr. hvis budgetterne overskrider aftalen, mens der hidtil ikke har været sanktion hvis regnskaberne overskred aftalen. Næstveds andel af 1 mia. kr. er 14 mio. kr.

Hvis råderummet bruges på at øge driftsbudgettet og serviceniveauet skal være stabilt, kan budgetterne hæves med ca. 50 mio. kr. årligt, idet overskuddet falder til det niveau i 2023 og 2024. Der er yderligere overskud i 2021 og 2022 der eventuelt kan anvendes på engangsudgifter fx. anlæg. Anlægsbudgettet i 2021 og 2022 er reduceret med hhv. 19 og 11 mio. kr. som er fremrykket til 2020. Balancen i 2021 er reelt 74,5 mio. kr. i overskud plus 19 mio. kr. og i 2022 et reelt overskud på 88,5 mio. kr. plus 11 mio.kr. Til gengæld bliver der overskridelse af budgettet i 2020 på 30 mio. kr. pga. fremrykningen, hvorfor de 19 og 11 mio. kr. ikke indgår i summen i balancen.

Driftsbudgetterne kan forøges på to måder. Eller ved en kombination af de to måder

- Økonomiudvalget kan beslutte at hæve udvalgsrammerne til de sårbare områder eller
- Økonomiudvalget kan beslutte at udvalgene må fremsætte udvidelsesønsker og så kan der ske en prioritering af de fremsendte udvidelsesønsker på budgetseminaret.

I henhold til økonomistyringsreglerne skal fagudvalgene altid lave et budget der er i balance med den budgetramme de har fået. Det vil sige, at hvis ikke budgetrammen hæves, så skal fagudvalget beslutte besparelser i forårets budgetbehandlinger, hvis de har budgetudfordringer. Det vil ikke være i overensstemmelse med økonomistyringsreglerne, hvis økonomiudvalget ikke hæver en udvalgsramme, men samtidig fritager udvalget for at udarbejde besparelser for at lade budgetproblemet indgå i en prioritering på budgetseminaret. Årsagen til dette krav i økonomistyringsreglerne er, at det vil være for sent at udarbejde og beslutte besparelsesforslag efter budgetseminaret i tilfælde af, at budgetproblemerne ikke bliver prioriteret. Det vil være for sent i forhold til at kunne nå at få fuld effekt i det kommende budgetår.

Eventuelle budgetudfordringer i 2020

Såfremt budgetrammerne hæves i 2021 skal der også tages stilling til hvordan budgetudfordringerne skal håndteres i 2020. Ifølge økonomistyringsreglerne skal områderne finde kompenserende besparelser for merudgifter i indeværende år. Det kan betyde en sænkning af serviceniveauet, som i 2021 kan hæves tilbage til niveauet før besparelserne. Midlertidig sænkning af serviceniveauet kan kun undgås hvis udvalgene finder engangsbesparelser i indeværende år. Alternativt kan Økonomiudvalget beslutte at udsætte eventuelle besparelser i indeværende år til budgetforhandlingerne for 2021 og bruge en del af gevinsten fra udligningsreformen i 2021 til at dække merudgifter i 2020. De budgetudfordringer der kan dækkes, bør være med udgangspunkt i de skønnede merudgifter ved budgetkontrollen pr. 1/3, som er opgjort uden coronaudgifter. En tredje mulighed er, at vente med budgetudfordringerne i 2020 og se tiden an, fx. til budgetkontrollen pr. 1/9, og se om budgetudfordringerne bliver opvejet af enten sparede udgifter pga. corona eller kan opvejes af corona-kompensation fra staten.

Udvalg med budgetproblemer

Omsorgs- og Forebyggelsesudvalget har budgetproblemer på 25,3 mio. kr. i 2021. Hertil kommer at udvalget i forbindelse med budgetkontrollen pr. 1/3 besluttede besparelser på 4,07 mio. kr.

Børne- og Skoleudvalget har budgetproblemer på 13,65 mio. kr. i 2021.

Folketinget besluttede i sidste års finanslov at øge bloktilskuddet til kommunerne til gradvis indførelse af minimumsnormeringer i daginstitutioner samt til forbedringer på skoleområdet. De anførte midler er givet til bestemte formål og forligspartierne har desuden ved budgetvedtagelsen af budget 2020 besluttet, at alle de midler Næstved får skal tilføres området. De midler kan derfor ikke dække udvalgets udfordringer. Der er medtaget et indstillingspunkt om at Børne- og Skoleudvalgets ramme forhøjes med midlerne, idet det ikke står i den godkendte budgetstrategi. Kommunerne er tilsammen tilført 500 mio. kr. i 2020 og 600 mio. kr. i 2021 til dagtilbudsområdet. Det samlede beløb til kommunerne under ét til undervisningsområdet er 275 mio. kr. i 2020 og 400 mio. kr. i 2021. Næstveds andel her af i 2021 er ca. 7,5 mio. kr. til dagtilbudsområdet og ca. 5,0 mio. kr. til undervisningsområdet. De præcise beløb kendes først ved tilskuds- og udligningsudmeldingen primo juli.

Omsorgs- og Forebyggelsesudvalgets og Børne- og Skoleudvalgets budgetudfordringer er beskrevet i bilag 1.

Budgettet til Beskæftigelses- og Uddannelsesudvalget må også forventes at skulle forhøjes pga. den højere ledighed afledt af Corona-krisen. Fastlæggelse af budgetrammen til arbejdsmarkedsområdet sker i august, som beskrevet i budgetstrategien, på baggrund af udmeldte landsskøn sammenholdt med lokale forventninger. Merudgiften til arbejdsmarkedsområdet forventes modsvaret af højere bloktilskud, som vi får udover effekten af udligningsreformen. Bloktilskuddet går ikke nødvendigvis lige op med vores merudgift - der afhænger af om vi forventer en anden stigning i ledigheden i forhold til landsgennemsnittet. Stiger den mere her får vi en negativ påvirkning af balancen og stiger den mindre får vi en

positiv påvirkning af balancen. Budgettering af arbejdsmarkedsområdet sker efter samme principper som budgettering af den aktivitetsbestemte medfinansiering af sundhedsområdet, hvor der også foretages et konkret skøn for Næstved Kommune.

Teknisk Udvalg, Plan og Erhvervsudvalget og Økonomiudvalget har ingen budgetudfordringer.

Udvalgsrunde

Der er risiko for yderligere vækst i udgifterne på de sårbare områder i de efterfølgende budgetår, også selvom udvalgene har fået dækket de forventede budgetudfordringer i 2021. Det er der ikke afsat budget til at dække.

Såfremt hele råderummet ikke anvendes på forhøjelse af udvalgsrammerne på de sårbare områder, kan Økonomiudvalget eventuelt beslutte at udvalgene må fremsende udvidelsesønsker - enten i form af driftsønsker eller anlægsønsker (engangsudgifter). En udvalgsrunde kan gennemføres på udvalgenes august møder og blive behandlet på budgetseminaret. Det resterende råderum kan også reserveres til dækning af udsving i balancen henover sommerferien, til eventuel straf for overskridelse af service- og anlægsrammen, til dækning af eventuelle corona-udgifter i 2021, hvis kommunerne ikke kompenseres i 2021 eller til budgetforhandlingerne.

Refusionsændringer

Samtidig med vedtagelse af udligningsreformen er det også besluttet at indføre højere refusioner på dyre sagsager. Grænserne for hvornår en sag udløser refusion sænkes og flere typer af sager kan gå ind under grænserne. Det vil give højere refusioner til kommunerne på børneområdet og på voksen/handicapområdet. Ordningen er udgiftsneutral på landsplan idet bloktilskuddet vil blive reduceret med tilsvarende den ekstra refusion. Næstved forventes at tjene på denne ordning, da vi har flere sager end landsgennemsnitligt, men kun bliver trukket landsgennemsnitligt i bloktilskud. Det er ikke muligt at beregne en gevinst. Dels vil det være meget omfattende at beregne Næstveds ekstra refusion og dels er det ikke muligt at vide hvad ekstrarefusionen på landsplan vil udgøre og dermed kendes fradraget i bloktilskuddet ikke. Vælger Økonomiudvalget at hæve udvalgsrammerne fuldt ud for budgetproblemer på Omsorgs- og Forebyggelsesudvalgets område og på Børne og skoleområdet vil det give udvalgene en overfinansiering medmindre det samtidig besluttes at ekstrarefusionen afsættes i en pulje under Økonomiudvalget.

Rabat til kommuner der sætter indkomstskatten ned

Der er i udligningsaftalen besluttet en meget lukrativ ordning for at sætte indkomstskatten ned, idet kommunen kompenseres med 90% af indtægtstab i år 1 og 2, 85% i år 3, 80% i år 4 og 75% i år 5. Fra år 6 bærer kommunen selv hele tabet. Der vil være en pulje til skatnedsættelse der er af samme størrelse som de skatteforhøjelser kommunerne beslutter. Det vil dels sige at størrelsen af puljen først er kendt efter budgetvedtagelsen og dels er det i aftalen besluttet at de kommuner med de højeste kommuneskatteprocenter skal have fortrinsret til at få tilskud fra puljen. Da Næstved har en skatteprocent meget tæt på landsgennemsnittet og det desuden er usikkert, hvor mange kommuner der sætter skatten op, er der stor risiko for ikke at få noget fra puljen eller at få væsentligt mindre end kriterierne angiver.

BILAG

Bilag 1: Beskrivelse af udvalgenes budgetudfordringer

Bilag 2: Vedtaget budgetstrategi

BESLUTNING

Økonomiudvalget, 18.05.2020

Freja Lynæs Larsen var fraværende.

Thor Temte var indkaldt som stedfortræder.

Forslag fra Venstre:

Ønsker at der foretages en beregning på en eventuel skattenedsættelse på 0,2 pct. og konsekvenserne heraf.

For stemte: Kristian Skov-Andersen og Søren Revsbæk

Imod stemte: Carsten Rasmussen, Daniel Lillerøi, Jette Leth Buhl, Thor Temte, Niels Kelberg, Helge Adam Møller og Lars Hoppe Søe.

Forslaget faldet.

Forslag fra Jette Leth Buhl:

Der skal udarbejdes et arbejdsrapport som skal udregne hvad det vil koste hvis alle områderne ligger på indeks 95 pct.

For stemte: Jette Leth Buhl, Thor Temte og Lars Hoppe Søe.

Imod stemte: Carsten Rasmussen, Daniel Lillerøi, Søren Revsbæk, Helge Adam Møller, Niels Kelberg og Kristian Skov-Andersen.

Forslaget faldet.

Ad 1 og 4:

De enkelte udvalgsrammer forhøjes ikke nu.

Fagudvalgene anmodes om at lægge et budget for 2021-2024 med særlig fokus på investeringer i velfærdsområderne og fremadrettet økonomisk balance.

Udvalgene skal arbejde for at minimere budgetudfordringerne, både i 2020 og for 2021.

Der kan fremsættes ønsker til budgetforhandlingerne.

Ad 2:

Økonomiudvalget ønsker at arbejdet med de kompenserende besparelser afventer budgetkontrollen pr. 1/9-20.

Økonomiudvalget forventer, at alle fagudvalg og administrationen arbejder målrettet med at minimere budgetudfordringerne, f.eks. ved at anvende overførsler fra 2019, samt afvente med at igangsætte nye projekter og initiativer.

Ad 3: Afventer budgetforhandlingerne.

Ad 5: Godkendt.

Byrådet, 26.05.2020

Til efterretning.

BILAG

- Bilag 1 Beskrivelse af udvalgenes budgetudfordringer
- Bilag 2 Vedtaget budgetstrategi